

A.46. INADEQUACIÓ DELS REGISTRES CIVILS A LES NECESSITATS DELS CIUTADANS

En els darrers informes al Parlament el Síndic ha fet palesa la problemàtica diversa que pateixen els registres civils de Catalunya per fer front a l'increment d'expedients que han de tramitar diàriament. Aquesta situació es justifica per la sobrecàrrega de treball i per les limitacions pressupostàries fruit de la situació de crisi econòmica actual. En concret, cal destacar les queixes dirigides als registres civils de Barcelona i de Lleida per l'excessiva lentitud en la gestió de tràmits, cues per a la tramitació de determinats expedients, horari d'atenció al públic insuficient, temps d'espera, entre altres qüestions.

La responsabilitat sobre el funcionament dels registres civils és complexa i compartida. D'una banda, correspon als jutges de primera instància, que exerceixen aquesta funció sota la dependència material de la Direcció General de Registres i Notariat del Ministeri de Justícia. D'altra banda, l'organització i la direcció de l'oficina i del personal correspon als secretaris judicials. I, finalment, el Departament de Justícia és qui aporta els recursos personals i materials.

El Síndic suggereix que s'instauri un sistema de cita prèvia

El Departament de Justícia ha impulsat diverses mesures de millora relatives als mitjans materials i personals que li són propis d'acord amb les seves competències. Aquestes mesures han permès pal·liar algunes de les situacions detectades. Ara bé, malgrat les mesures adoptades, de l'anàlisi de les queixes rebudes, se'n desprenen les disfuncions següents, sobretot al Registre Civil de Lleida: (1) manca de mitjans personals i materials que provoca cues contínues de ciutadans, (2) manca d'atenció al públic en horari de tardes i (3) acumulació d'expedients de nacionalitat.

Davant d'això, el Síndic ha recomanat, d'una banda, al Departament de Justícia que comprovi l'adequació dels mitjans personals, especialment en el cas que s'estableixi la viabilitat d'adoptar la proposta d'obrir a la tarda; i de l'altra, al Tribunal Superior de Justícia que valori si el sistema de gestió de cues és suficient o cal instaurar el sistema de cita prèvia, que estudiï la viabilitat d'obrir a la tarda i que valori l'eficàcia de la mesura de crear grups de reforç per a la tramitació d'expedients de nacionalitat.

Val a dir que de tots els factors que han portat molts registres civils a una situació de col·lapse un dels més representatius és l'elevat nombre de sol·licituds en matèria de nacionalitat registrades a Catalunya aquests últims anys. Aquesta situació s'ha vist agreujada d'ençà del retorn als registres civils de milers d'expedients des de la Direcció General dels Registres i del Notariat, fruit de l'encàrrec de gestió que el Ministeri de Justícia va fer als registradors de la propietat, en data 25 de juny de 2012, en el marc de l'aplicació pel Ministeri de Justícia del Pla intensiu de nacionalitat.

De conformitat amb l'acord esmentat, els registradors efectuen exclusivament actes materials de tramitació dels expedients de nacionalitat per residència fins que els posen a disposició del Ministeri de Justícia, que redacta les propostes de resolució i les resolucions definitives de les sol·licituds.

Atesos els resultats obtinguts d'aquest encàrrec, el passat 2 d'abril de 2013 el Ministeri de Justícia subscriu amb el Consell General del Notariat un altre acord d'encàrrec de gestió per tal que els notaris recullin de manera gratuïta el jurament o la promesa en aquests expedients (fins al 31 de desembre de 2013). En aquest cas, la seva intervenció es produeix al final de l'expedient, quan aquest ja estat tramitat i s'ha resolt favorablement per al ciutadà. Després, una vegada autoritzada l'escriptura de jura o promesa de nacionalitat, aquesta és tramesa al Ministeri de Justícia, el qual, al mateix temps, l'ha d'enviar al registre civil corresponent juntament amb la resta de l'expedient perquè s'inscriui en els llibres d'aquest organisme.

Les incidències traslladades per la Comissió d'Estrangeria del Col·legi d'Advocats tenen

un origen múltiple. Sorgeixen tant per la intervenció dels encarregats dels registres civils com per la del cos de Policia Nacional i també per la dels registradors de la propietat. La manca de criteris pel que fa a l'existència de cita prèvia per a la presentació de la sol·licitud, el moment en què es fa l'examen d'integració, la documentació que s'exigeix o el procediment seguit per les comissaries són exemples que il·lustren les queixes rebudes.

Del requeriment del Síndic als organismes que participen com a responsables d'algun tràmit en el procés d'adquisició de la nacionalitat es pot concloure l'existència d'una manca d'informació, de coordinació i de previsió per part del Ministeri de Justícia.

Cal més suport humà i material a les oficines de registre civil

El Departament de Justícia, per la seva banda, informa que no ha rebut en cap moment informació del Ministeri de Justícia sobre els plans de l'Administració de l'Estat en relació amb els registres civils; tampoc pel que fa a l'encàrrec de gestió de la Direcció General dels Registres i del Notariat als registradors de la propietat i mercantil, ni l'encàrrec posterior al Consell General del Notariat, ni tampoc sobre les previsions de regulació de la nova llei del Registre Civil. En conclusió, cada actuació que ha dut a terme el Ministeri de Justícia s'ha fet sense haver mantingut cap tipus de comunicació amb el Departament de Justícia. La conseqüència d'aquest fet és la manca d'adopció de cap mesura per avaluar aquest canvi de procediment i reduir-ne, si es preveien, els impactes negatius.

Els registradors de Catalunya informen que el seu deganat no és competent en matèria d'aplicació del Pla intensiu de nacionalitat i que, en coherència, no dicten cap acte administratiu, ni tan sols en l'àmbit de propostes. En conseqüència, manifesten que correspon al Ministeri dictar resolucions i instruccions per donar cobertura norma-

tiva, i també l'elaboració de guies de tramitació i la formació de grups de suport per resoldre dubtes i incidències.

D'acord amb el Tribunal Superior de Justícia, el Síndic considera que la qüestió de fons torna a ser les limitacions personals i materials del servei públic de la justícia a Catalunya, que no permeten als registres civils (llevat de casos concrets de correcció que s'hagin pogut produir) oferir un servei més ràpid i àgil. Finalment, pel que fa a la disparitat de criteris organitzatius en matèries com la presentació de documents, en tant que són qüestions organitzatives que no comprometen la legalitat de l'actuació registral, el Síndic n'ha donat trasllat a la Secretaria de Govern del Tribunal per tal que, com a superior jeràrquic dels secretaris judicials, acordi el que sigui convenient.

Calen directrius més clares i més coordinació per part del Ministeri de Justícia

En qualsevol cas, s'evidencia que és del tot ineludible un nou suport humà i material a les oficines de registre civil amb més expedients de nacionalitat pendents. També són necessàries una coordinació i unes directrius més clares per part del Ministeri de Justícia, que n'és l'administració competent, per garantir una harmonització en el procediment a totes les persones que estan pendents d'adquisició de la nacionalitat. En aquest sentit, el Departament de Justícia ha posat en marxa un pla d'actuació als registres civils de Catalunya per donar suport material als registres civils amb més expedients de nacionalitat pendents.

De la resta d'organismes, tot i que no siguin competents per dictar directrius en el marc del Pla intensiu de nacionalitat, cal esperar una actitud proactiva en la proposta de millores en aspectes i procediments existents que donin a cada fase del procés més eficàcia, seguretat procedimental i celeritat.

Queixa 03078/2012

Un ciutadà presenta una queixa pels problemes per obtenir el certificat de defunció de la seva mare i, en concret, per les llargues cues davant el Registre Civil de Lleida. Segons la informació aportada per la Sala de Govern del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, la problemàtica exposada pel ciutadà no és més que un reflex de les limitacions materials i personals del servei públic de justícia a Catalunya com a raó última del retard en l'obtenció de les resolucions judicials. En conseqüència, el Síndic obre una actuació d'ofici pel que fa al funcionament del Registre Civil de Lleida per analitzar la situació i formular propostes de millora.

Queixa 06913/2013

Un ciutadà presenta una queixa per la manca d'inscripció de la nacionalitat al Registre Civil de Barcelona.

Segons la informació facilitada pel ciutadà, després de prestar el jurament davant el notari, el Registre Civil de Barcelona no continua el procés perquè aquest ha plantejat una consulta davant la Direcció General de Registres i Notariat sobre la competència o no dels notaris per formalitzar el jurament de la nacionalitat. En aquest sentit, informa que hi ha penjat un cartell al registre que assenyala que fins a l'octubre no s'iniciarà el procediment.

Ateses les competències del Síndic en aquesta matèria, es trasllada la queixa al Defensor del Poble. Així mateix, també es traslladen aquesta queixa i d'altres rebudes sobre el mateix tema al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya perquè en tingui coneixement i per sol·licitar informació sobre el procediment que se segueix en altres registres civils.

[Pàgines extretes de l'Informe Anual 2013. Per accedir-hi, cliqueu aquí](#)